

MAAELUMINISTEERIUM

AKISe sekkumislehtede tutvustus

ÜPP strateegiakava juhtkomisjoni istung
28.10.2020

MAAELUMINISTEERIUM

Tutvustatavad sekkumislehed:

- **Innovatsioonikoostöö** (Gret-Kristel Mällo)
- **Teadmussiire** (Lehti Veeväli)
- **Nõuandeteenuse osutamine** (Helena Pärenson)
- **Teadmussiirde- ja nõustamissüsteemi toetus, Nõustajate järelkasvu programm, Nõustajate koolitus** (Helena Pärenson)

Horisontaalne eesmärk: sektori kaasajastamine põllumajanduses ning maapiirkondades teadmiste edendamise ja jagamise, innovatsiooni ja digiülemineku abil ning nende kasutuselevõtu ergutamine

AKIS töögrupi tegevus

06.12: AKIS I – **AKIS**e üldkontseptsioon → AKIS kirjeldus strateegiakavasse

05.02: AKIS II – **Teadmussiire** → teadmussiirde sekkumisleht

27.02: AKIS III – **Innovatsioon** → innovatsiooni sekkumisleht

17.06: AKIS IV – **Nõuanne** → nõuande sekkumislehed:

- nõuande osutamise toetus
- nõuande tugisüsteemi toetus → AKIS süsteemi toetus
- nõustajate järelkasvu programmi toetus
- nõustajate koolitustoetus

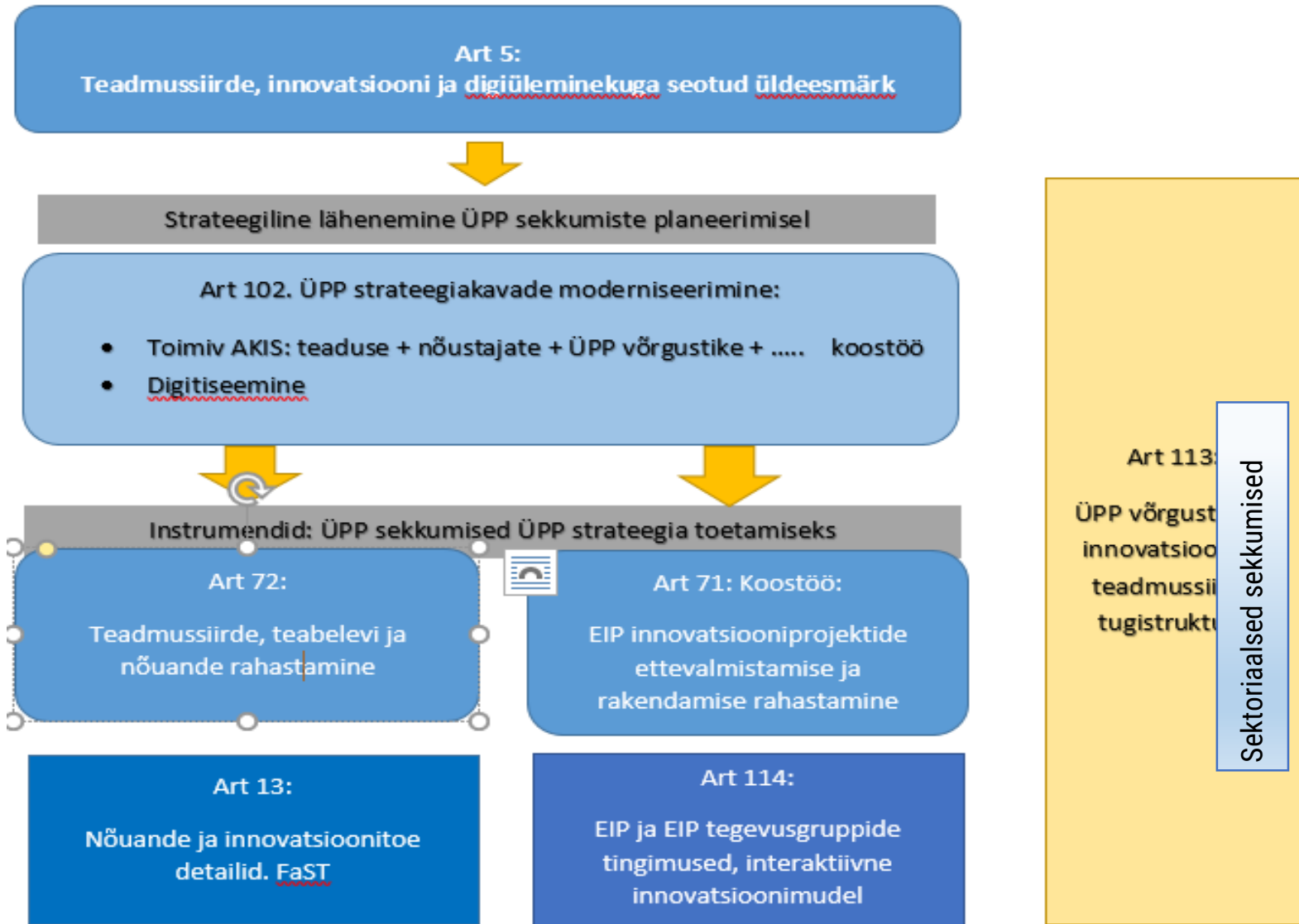
AKIS definitsioon

AKIS = sidus struktuur ja teadmiste liikumine inimeste, organisatsioonide ja institutsioonide vahel, kes kasutavad ning loovad teadmisi põllumajanduse ja sellega seotud valdkondade jaoks

(Art 3k kohane definitsioon)

ÜPP artiklid

ÜPP 2020+ kujundamise üldised suunad

- Võtmeteema: **AKIS** ehk terviklik lähenemine teadmiste loomele ja teadmiste vahetamisele
- Eesti AKIS meetmete mõttes on ÜPP 2020+ pigem **evolutsioon** kui revolutsioon – senised meetmed jätkuvad, aga lisatakse funktsionaalust ja täiendavaid võimalusi.
- Peamised lähtekohad AKIS 2020+ sekkumiste kujundamisel:
 - **Pakkuda suuremat paindlikkust, et paremini vastata erinevatele vajadustele ja olukordadele** (nt tarkuseosakud)
 - **Sekkumisi arvult vähem, aga olemuselt laiapõhjalisemad ja mitmekülgsemate võimalustega.** (Nt innovatsiooniklastrite ja „uute toodete, ... arendamise toetuse“ asemel üksainus innovatsioonikoostöö sekkumine, kus abikõlblikuks taotlejaks võib olla nii üksikettevõtja kui ka terve klaster, tegevuseks võib olla nii ühe praktilise probleemi lahendamine koostöös teadlastega kui ka mitmesuguste innovatsioonitegevuste paketi elluviimine).
 - **Leida võimalusi bürokraatia vähendamiseks:**
 - aruandlusperioodide optimeerimine (maksetaotluste ajakava pakub toetuse saaja)
 - võimaldada sekkumisi/taotlusi omavahel kombineerida (nt üks taotlusblankett mitme sekkumise toetuse taotlemisel, nt investering + nõuanne)
 - **lihtsustatud kulumeetodite rakendamine**, kus asjakohane

MAAELUMINISTERIUM

Innovatsioonikoostöö sekkumisleht

Innovatsioonikoostöö sekkumise üldised suunad

Üks innovatsioonikoostöö sekkumine erinevate võimalustega

- Suurprojektid
- Väikeprojektid
- Arendusosak

AKISe ehk tarkuseosak (nõuande/koolituse/ innovatsiooniteenuse tarbeks)

Kombineerimise võimalus (näiteks biopilootide toetus, finantsinstrument + innovatsioonikoostöö + teadmussiire)

Toetusmäär kuni 100% - olenevalt tegevusest

Sekkumislehe nimi	Innovatsioonikoostöö
Fond / Sekkumisliik	Artikkel 114 ja 71
Toetuskõlblikud taotlejad ja lõppkasusaajad	Vastavalt innovatsioonikoostöö tegevusele võivad taotlejateks olla põllumajandustootjad ja -töötajad jt valdkonnaga seotud maapiirkondade ettevõtjad, metsandusettevõtjad, mittetulundusühingud, sihtasutused, ühistud ning füüsilisest isikust ettevõtjad.
Toetuskõlblikkuse tingimused	<p>Toetatakse põllumajandustoodete tootmisele ja töötlemisele, metsasaaduste töötlemisele, metsa majandamisele ning põllumajandustoodetest mittepõllumajandustoodete töötlemisele suunatud tegevusi. Toetatakse Euroopa Innovatsioonipartnerluse projekte, sealhulgas piiriüleseid.</p> <p>Kaasatakse teadus-ja arendusasutus, nõustaja, ekspert, vastavalt vajadustele ja konkreetse innovatsiooniprojekti eesmärkidele.</p> <p>Nii algavate, käimasolevate kui ka lõppenud projektide kohta teabe jagamine on kohustuslik.</p>

Sekkumislehe nimi	Innovatsioonikoostöö
Sekkumise olemus	<p>Eesmärk on soodustada innovatsioonikoostööd taotlejate ning teadus- ja arendusasutuste ja teadus- ja arendustegevusega tegelevate asutuste vahel.</p> <p>Koostööd nii Eesti kui välismaiste teadus- ja arendusasutuste ning ekspertidega.</p> <p>Suurprojektid (näiteks innovatsiooniklastrid, uute toodete, tavade, protsesside ja tehnoloogiate arendamine, katseprojektide elluviimine).</p> <p>Väikeprojektid (uute toodete, tavade, protsesside ja tehnoloogiate arendamine, katseprojektide elluviimine).</p> <p>Arendusosak (meetodite ja töövõtete testimiseks ning vajaduste korral nende kohandamiseks).</p> <p>Tarkuseosak (kiirem vajadusepõhine ligipääs teadusele, teadmistele, nõuandele).</p> <p>Biopilootide toetus (sobiva tehnoloogia valikuks, biomassi töötlemise piloteerimiseks, tehnoloogilise skeemi ja projekti arendamiseks).</p>

MAAELUMINISTEERIUM

Teadmussiirde sekkumisleht

Teadmussiirde sekkumise üldised suunad

- Jätkamine pikaajaliste programmide laadse skeemiga
- Maakondlike ja üleriigiliste tegevuste meedet senisel kujul ei ole planeeritud - küll aga tuleb regionaalseid/kohaliku tasandi vajadusi ja eripärasid tegevuste planeerimisel arvesse võtta.
- Sihtrühma laiendamine tarbijani välja
- Oluline pöörata eritähelepanu alustavale ettevõtjale
- Teadmussiirde tegevused, millesse on ühise sihtrühmana kaasatud nii tootja, teadlane kui konsulent
- Teabesalve kui multifunktsionaalse online-portaali arendamine AKISega seotud jm info edastamiseks
- AKISE ehk tarkuseosak
- Koostöö – kommunikatsioon – tagasiside – aruandlus
- Toetusmäär kuni 100% - olenevalt tegevuse liigist

Sekkumislehe nimi	Teadmusiire (1)
Fond / Sekkumisliik	Artikkel 72
Toetuskõlblikud taotlejad	<ul style="list-style-type: none">- Juriidiline isik või juriidilistest isikutest koosnev konsortsium- Toetuskõlblikul taotlejal on kogemus täiskasvanute koolitamises või teadus- ja arendustegevuse korraldamisel või tasemeõppe korraldamisel kõrg- või kutsehariduse tasemel või avalike ülesannete täitmisel.
Lõppkasusaajad	<ul style="list-style-type: none">- Toetuse lõppkasusaajateks on põllumajandus-, toidu- ja metsandussektoris hõivatud isikud ning maapiirkonnas tegutsevad ettevõtjad.- Koolitus- ja teavitustegevustes võivad osaleda ka muud sektoriga tihedalt seotud isikud, nt nõustajad, teadlased, koolitajad, aga ka tarbijad.

Sekkumislehe nimi	Teadmussiire (2)
Toetuskõlblikkuse tingimused	<ul style="list-style-type: none">- Toetuskõlblikud on nii konkreetse programmi raames tehtavate teadmussiirde tegevuste kulud kui ka programmi administreerimise kulud (sh personalikulud).- Täpsemad toetuskõlblikkuse tingimused, sh nõuded korraldajale, tegevuse elluvijale, tegevuste liikidele, osalejate arvule ning abikõlblike ja mitteabikõlblike kulude kohta sätestatakse rakendusmääruses ja/või hankedokumentides.- Sõltuvalt programmi spetsiifikast võivad tingimused olla erinevad.

Sekkumislehe nimi	Teadmussiire (3)
Sekkumise olemus	<ul style="list-style-type: none">- Teadmussiirde programmid pööravad tähelepanu uuemate teadustulemuste ning nende rakendamisevõimaluste, tehnoloogiate ning innovatsiooni tutvustamisele.- Oluline roll on uudsete digilahenduste kasutuselevõtul ning elektroonilise teadmiste salve edendamisel.- Võimalik on rakendada ühte programmi, mis hõlmab endas mitmeid valdkondi või mitut programmi kitsamatel, valdkonnaspetsiifilistel teemadel.- Tihe koostöö teadlaste, praktikute, tippeksperptide, koolitajate, nõustajate ja sihtrühma vahel- Eritähelepanu tuleb pöörata alustavale ettevõtjale, mis muu hulgas võib tähendada ka nt kohustuslike koolituste läbimist.- tegevuste kombineerimisvõimalus nii tegevuste liikide kui ka teemavaldkondade ühendamise näol.- ühise sihtrühmana kaasatakse teadmussiirde erinevad osapooled (nt tootjad, teadlased, nõustajad).- Lisaks teooria edastamisele on olulisel kohal praktiline õpe, sh kogemuste jagamine ning ühiste õppereiside korraldamine.

Sekkumislehe nimi	Teadmusiire (4)
Sekkumise olemus (2)	<ul style="list-style-type: none">- täpsemate teemade valikul tuleb lähtuda sihtrühma vajadustest, mis tuleb välja selgitada koostöös sihtrühmi esindavate eriala- vm esindusorganisatsioonidega.- arvestada tuleb ka regionaalse/kohaliku tasandi vajaduste ning eripäradega (nt äärealad, sihtrühmade erinevused, muukeelne sihtrühm jmt).- tegevuste korraldajad koguvad põhjalikku tagasisidet toimunud tegevustele, sealjuures küsides ka sihtrühma ettepanekuid jätkutegevuste osas.- teemade valikul tugineda erinevatele sihtrühma vajadusi väljaselgitavate uuringute tulemustele.- Toetuse määr kuni 100% abikõlblikest kulutustest

Nõuandega seotud sekkumislehed

**Nõuandeteenuse
osutamine**

**Fookuses sektor
kui klient**

- **Teadmussiirde- ja nõustamissüsteemi toetus**
- **Nõustajate järelkasvu programm**
- **Nõustajate koolitus**

Fookuses süsteemi tugevdamine, tugi nõustajatele

Uue perioodi nõuande üldised suunad

- Nõuandeteenused ja nõustajad kui **oluline osa terviklikust põllumajanduse teadmiste ja innovatsioonisüsteemist** ehk nn AKIS-kontseptsioonist (*Agricultural Knowledge and Innovation System*). Nõustajad - kogu AKISe siduv element
- Tihedamad **seosed** ÜPP strateegiakava sekkumiste vahel, iseäranis innovatsiooni, teadmussiirde ning nõuande tegevustes.
- Kasvab nõustajate roll innovatsioonikoostöö projektide algatamisel, läbiviimisel ja projektitulemuste levitamisel (innovatsiooni toetav roll), **nõustajate suurem kaasamine** muudesse teadmussiirde tegevustesse.
- Endiselt oluline on valdkondliku **erapooletu ning kvaliteetse nõuandeteenuse** kättesaadavus kõikides piirkondades.
- **Järelkasvu** tagamine (uute nõustajate koolitamine, „vilistlaste“ kaasamine)
- Nõustajatele **koolitusvõimaluste** tagamine
- Nõuandesüsteemi on kaasatud kõik vastavate pädevustega sõltumatut nõuandeteenust pakkuvad osapooled (toetatav teenus või mitte), võimalus osaleda nõustajate koolitustel jne

Uue perioodi nõuande üldised suunad

- Oluline tegeleda olemasolevate **nõustajate motivatsiooni** tugevdamisega kui üks koordineerva tugiüksuse ülesannetest → motivatsioon, karjäärimudel, mitmekülgsed (ka kohustuslikud) koolitusvõimalused. Nt palgaerisused alustajal ja kogunud nõustajal jne.
- Võtmesõnaks on **koostöö** kui sidusa AKISe eeltingimus:
 - koostöö toetatava ja mittetoetatud nõuannet pakkujate vahel
 - nõustajate ja teadlaste koostöö
 - koostöö teiste AKIS osapooltega.
- **Teadmussiirde- ja nõustamissüsteemi** koordineeriv tugistruktuur aitab tugevdada seoseid nõuande-, teadmussiirde- ning innovatsioonitegevuste vahel ning toetada nõustajaid nende tegevuses.

Nõuande sekkumised jagunevad kahe põhimõttelise suuna vahel:

1) Toetatava nõuandeteenuse osutamine, mille fookuses on põllumajandustootja jt.

- Nõuded: artikkel 13
- Sekkumine: Nõuande osutamise toetus

2) Teadmussiirde- ja nõustamissüsteemi koordineeriv tugistruktuur, mis toetab nõustajaid nende töös (koordineerimine, arendustegevused, jm tugiteenused), ning aitab kaasa sidusa AKIS-süsteemi arenemisele (nt AKIS-sekkumiste ülesed tarkuseosakud nõuande/koolituse/ innovatsiooniteenuse tarbeks)

- Alus: artiklid 71, 72, 13
- Sekkumised (*ettevalmistavas faasis eraldi, hiljem kokku toodav tugistruktuuri sekkumiseks*):
 - Teadmussiirde- ja nõuande tugisüsteemi toetus
 - nõustajate järelkasvu programmi toetus
 - nõustajate koolitustoetus

Nõuande osutamise toetus

Peamised muudatused:

- Nõuandega kaetud **teemavaldkondade laiendamine**, nt lisandub töötlemine
- **Mitmekesisemad formaadid** nõuandeteenuseks/teadmussiirdeks: individuaalnõuanne, kompleksnõuanne, grupitegevused (vestlus/-õpiringid), internetipõhine konsultatsioon, mentorlus, nn tarkuseosakud, iseteenindus teabesalves, ...
- **Nõustajate mitmekülgsemad rollid**: nn klassikaline konsulent, mentor, innovatsioonikonsultant

Sekkumislehe nimi	Nõuande osutamise toetus
Fond / Sekkumisliik	Artikkel 13, 72
Asjaomased erieesmärgid või sektoripõhised eesmärgid	Horisontaalne eesmärk: sektori kaasajastamine põllumajanduses ning maapiirkondades teadmiste edendamise ja jagamise, innovatsiooni ja digiülemineku abil ning nende kasutuselevõtu ergutamise
Sekkumise olemus	<p>Nõuandetoetuse sekkumisega toetatakse põllu- ja maamajanduse (sh töötlemine, metsandus) nõuandeteenuste osutamist.</p> <p>Toetatavat nõustamisteenust osutavad kutsega konsulendid, ent teatud juhtudel võib nõustamistegevustesse kaasata konsulendi kutseta eksperte (õppejõud, teadurid, kogunud praktikud, nõustajate järelkasvuprogrammis osalejad) eeldusel, et tagatakse teenuste kvaliteet.</p> <p>Nõuandeteenuste peamise sihtgrupiks on jätkuvalt põllumajandustootjad jt ÜPP raames toetuse saajad, aga ka põllumajandussaaduste töötlejad/toidu käitlejad. Erilist tähelepanu pööratakse noortele/alustavatele ettevõtjatele, kellele võimalusel pakutakse liitlaenu/laenu meetmete rakendamist.</p>
Toetuskõlblikud taotlejad	Taotleja on teenuse osutamist koordineeriv keskus.

Teadmussiirde ja nõuande tugisüsteemi toetus

- Praegusel perioodil on individuaalse nõuande osutamiseks sõlmitud käsundusleping, mis hõlmab nii sektorile pakutava nõuandeteenuse kulusid kui ka nõuandeteenuste arenduskulusid jm kulusid.
- **Teadmussiirde- ja nõustamissüsteemi koordineeriv tugistruktuuri eesmärk on**
 - 1) toetada nõustajaid nende töös (koordineerimine, arendustegevused, jm tugiteenused), ning
 - 2) aidata kaasa sidusa AKIS-süsteemi arenemisele Eestis (nt AKIS-sekkumiste ülesed tarkuseosakud nõuande/koolituse/innovatsiooniteenuse tarbeks)
 - 3) Olla kontaktpunkt nõuande kliendile, sh on aktiivselt tutvustada nõuandeteenuse võimalusi klientidele.

Sekkumislehe nimi	Teadmussiirde- ja nõustamissüsteemi toetus
Fond / Sekkumisliik	Art 13, 71,72
Asjaomased erieesmärgid või sektoripõhised eesmärgid	Horisontaalne eesmärk: sektori kaasajastamine põllumajanduses ning maapiirkondades teadmiste edendamise ja jagamise, innovatsiooni ja digiülemineku abil ning nende kasutuselevõtu ergutamine
Toetuskõlblikud taotlejad	Teadmussiirde- ja nõustamissüsteemi tugiteenuse pakkuja valitakse hankemenetluse vm läbipaistva valikumenetluse teel. Taotlejaks on asjakohastest institutsioonidest moodustatud konsortsium, kellel on ekspertteadmised teadmussiirde- ja nõuandevaldkonna arendamiseks, koostöö edendamiseks nõuandeteenuse osutamist koordineeriva keskuse, teadus- ja arendusasutuste, erialavõrgustike jt AKIS osapooltega nii Eestis kui välismaal; konsulentide koolitusvajaduste analüüsimiseks, konsulentide arenguvõimaluste ja motivatsioonipaketi pakkumiseks ning nõuande- ja teadmussiirdeteenuste propageerimiseks teenuse kasutajate seas.

Sekkumislehe nimi	Teadmussiirde- ja nõustamissüsteemi toetus
Sekkumise olemus	<p>Toetavad põllu- ja maamajanduse teadmussiirde- ja nõustamissüsteemi tugitegevused:</p> <ul style="list-style-type: none">• Nõustamissüsteemi arendamine (tagasiside korjamine ja edastamine), sh digilahenduste kasutuselevõtt (veebipõhine konsultatsioon; IT-vahendite, GPS jt võimalused jne);• Teadmussiirde- ja nõuandeteenuste koordineerimine, sh tarkuseosakute vahendamine;• Teenuste jätkusuutlikkust tagavate koolitus- ja arendustegevuste koordineerimine;• Muud tugiteenused nõustajatele (koolitusvajaduse kaardistamine, arendus- ja koolitustegevuste korralduskulud, värbamiskulud = järelkasvu programm ja nõustajate koolitustoetuse tegevused, nn <i>back-office</i> teenused nt info kogumine);• Nõustajate kokkusaamised, omavaheline infovahetus;• Esmakordsele teenusekasutajale üldkonsultatsioon (2 h);• Koostöö edendamine AKIS-süsteemi, sh kitsamalt nõuandesüsteemi osapoolte vahel, nõuandeteenuse pakkujate ja teadus- ja arendusasutuste vahel, sh rahvusvaheliselt, rahvusvahelistes koostöövõrgustikes ja –tegevustes osalemine, nõustajate innovatsioonikoostöös osalemise kulud jne;

Sekkumislehe nimi	Teadmussiirde- ja nõustamissüsteemi toetus
Sekkumise olemus	<ul style="list-style-type: none"><li data-bbox="630 197 1553 237">• Innovatsiooninõustajate tegevuse koordineerimine;<li data-bbox="630 294 1772 391">• Üldise teadlikkuse tõstmine teadmussiirde- ja nõuandesüsteemi pakutavast, kommunikatsiooni- ja populariseerimistegevused. <p data-bbox="630 448 1848 694">Keskuse teenuste sihtrühmaks nõuande valdkonnas on kõik vastavate pädevustega sõltumatud nõuandeteenust pakuvad osapooled, olenemata sellest, kas nad pakuvad toetatavat nõuandeteenust või mitte. Kaasata võib aktiivsest nõuandetegevusest taandunud nõustajaid nt alustavate nõustajate mentorina vms.</p> <p data-bbox="630 751 1759 893">Tugiteenuste eesmärk on tagada tugi nõustajatele nende töös ning lõppkasusaajale (põllumajandustootjad ja töötajad) kvaliteetse nõuandeteenuse kättesaadavus.</p> <p data-bbox="630 951 1759 1048">Keskuse tegevuse üldeesmärk on tugevdada nõustajate rolli AKIS terviksüsteemis.</p>

Nõustajate järelkasvu programm

- Rohkem tähelepanu tuleb pöörata järgmise nõustajate põlvkonna kasvatamisele.
- Kui MAK raames planeeritud nõustajate järelkasvuprogramm keskendub vaid koolitustegevusele, siis uuel perioodil on hõlmatud ka programmi osalejate ehk tulevaste nõustajate värbamine (värbamine, motivatsioon, karjäärimudel, koolitus uutele ja uues valdkonnas alustajatele),
- Kaasatakse aktiivsest nõustamisest eemale jäänud nõustajaid alustavate nõustajate mentoritena jne

Sekkumislehe nimi	Nõustajate järelkasvu programm
Fond / Sekkumisliik	Teadmiste vahetamine ja teave (art 72)
Asjaomased erieesmärgid või sektoripõhised eesmärgid	Horisontaalne eesmärk: sektori kaasajastamine põllumajanduses ning maapiirkondades teadmiste edendamise ja jagamise, innovatsiooni ja digiülemineku abil ning nende kasutuselevõtu ergutamine
Sekkumise olemus/nõuded, mis tagavad efektiivse panuse erieesmärgi saavutamisse	<p>Nõustajate järelkasvuprogramm on suunatud alustavatele nõustajatele või uues valdkonnas alustatavatele nõustajatele. Luuakse võimalused nõustaja juures töövarjuks olemiseks, aktiivsest konsulenditegevusest loobunud nõustajate kaasamiseks alustava nõustaja mentori või juhendajana, pööratakse tähelepanu tudengite ja kutseõppeasutuste õpilaste kaasamisele järelkasvuprogrammi tegevustesse.</p> <p>Värbamise alategevuse raames on oluline üldisem teavitustöö konsulendi kui karjäärivaliku kohta, eriti kutse- ja kõrgharidusasutustes.</p> <p>Programmi sihtgruppi kuuluvad isikud, kes on või kellel on potentsiaali saada kõrge kvalifikatsiooniga nõustamisteenust pakkivateks nõustajateks.</p>
Toetuskõlblikud taotlejad	Teadmussiirde- ja nõustamissüsteemi tugiteenuse pakkuja

Nõustajate koolitamise toetus

- Uuel perioodil on nõustajate roll laienenud → koolitusvajadus
- **Mitmekehisemad** koolitusvõimalused ja koolitusformaadid aitavad tugevdada nõustajate motivatsiooni
- Uute formaatidena saab rakendada näiteks nõustajate grupinõustamist ja nõustajate osalemist teadusasutustes töövarjuna.
- **Paindlikkuse** ja individuaalsete vajaduste paremaks arvestamiseks luuakse võimalus nõustaja koolitusosaku rakendamiseks, mis võimaldab nõustajal vabalt valida endale vajaliku koolituse.

Sekkumislehe nimi	Nõustajate koolitamise toetus
Fond / Sekkumisliik	Teadmiste vahetamine ja teave (art 72)
Asjaomased erieesmärgid või sektoripõhised eesmärgid	Horisontaalne eesmärk: sektori kaasajastamine põllumajanduses ning maapiirkondades teadmiste edendamise ja jagamise, innovatsiooni ja digiülemineku abil ning nende kasutuselevõtu ergutamine
Sekkumise olemus/nõuded, mis tagavad efektiivse panuse erieesmärgi saavutamisse	Nõustajate järjepidev koolitamine on osa elukestvast õppest, mis tagab nõustamisteenuse kvaliteedi. Lisaks valdkonna teadmistele tuleb arendada tehnoloogilisi, meetoodilisi ja sotsiaalseid pädevusi (sh nõuandevajaduse väljaselgitamisoskust) ning pöörata tähelepanu uuenduslikkusele ja digitehnoloogiate kasutusvõimalustele, mis parandavad maapiirkonna ettevõtete positsiooni väärtusahelas, suurendavad kliima- ja ressursitõhusust, maandavad turu- ja tootmisriske ning samas aitavad säilitada elurikkust. Oluline on koostöö erialaliitude, teadus-ja arendusasutuste, haridusasutuste ning innovatsioonivõrgustikuga kui ka nõuandekeskustega nii kodu- kui ka välismaal. Koolitusel võivad osaleda põllu- ja maamajandusliku nõuandetegevusega tegelevad nõustajad, sh ka mittetoetatava nõuandeteenuse pakkujad
Toetuskõlblikud taotlejad	Teadmussiirde ja nõuandesüsteemi tugistruktuurina toimiv AKIS arenduskeskus kui nõustajate koolituste korraldaja/koordineerija.